

RAPORTY INSTYTUTU ORDO IURIS

WPŁYW EUROPEJSKIEGO ZIELONEGO ŁADU NA KONDYCJĘ POLSKICH RODZIN

INSTYTUT NA RZECZ KULTURY PRAWNEJ ORDO IURIS
www.ordoiuris.pl

WPŁYW EUROPEJSKIEGO ZIELONEGO ŁADU NA KONDYCJĘ POLSKICH RODZIN

www.ordoiuris.pl

WPŁYW EUROPEJSKIEGO ZIELONEGO ŁADU NA KONDYCJĘ POLSKICH RODZIN

Wydawnictwo Naukowe Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

Warszawa 2025

Autor

Jędrzej Jabłoński

Recenzja

Łukasz Bernaciński

Opracowanie graficzne, skład i łamanie

Ursines – Agencja Kreatywna. Błażej Zych
www.ursines.pl

Wydawca

Wydawnictwo Naukowe Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris
ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa
www.ordoiuris.pl

ISBN: 978-83-68211-24-5

CIP – Biblioteka Narodowa:

Jabłoński, Jędrzej

Wpływ Europejskiego Zielonego Ładu na kondycję
polskich rodzin / [autor: Jędrzej Jabłoński].

- Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Instytutu
na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris, 2025

Spis treści

Wstęp	7
Geneza Zielonego Ładu	8
Stosunek polskiego społeczeństwa do Zielonego Ładu	10
Ogólny wpływ Zielonego Ładu na polską gospodarkę	13
Skutki finansowe nowelizacji dyrektywy o charakterystyce energetycznej budynków	17
System ETS II (transport i budynki)	19
Podsumowanie	31

Wstęp

„Zielony Ład” to zbiorcze określenie szeregu polityk unijnych i wdrażających je aktów prawnych (głównie rozporządzeń i dyrektyw), których deklarowanym celem jest obniżenie emisji dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych, co ma służyć przeciwdziałaniu zmianom klimatu. Tym, co łączy wszystkie te polityki, jest wspólny cel uczynienia całej gospodarki unijnej do 2050 r. bezemisyjną – to znaczy taką, której emisja gazów cieplarnianych będzie na tyle niska, że w całości zostanie skompensowana przez ich pochłanianie. Uzupełnienie powyższego celu to redukcja emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55% w porównaniu z poziomami z 1990 r. Środki służące realizacji tego drugiego, pośredniego celu, są określane jako pakiet „Fit for 55”.

Celem niniejszego raportu jest ukazanie skutków gospodarczych wprowadzenia tzw. Europejskiego Zielonego Ładu, w tym zwłaszcza jego wpływu na gospodarstwa domowe. W tym celu przeprowadzono badania źródłowe oraz kwerendę literaturową i zagregowano dane zaprezentowane w licznych raportach i opracowaniach naukowych. Przeprowadzone badania pozwoliły ustalić, że, ze względu na naszą obecną strukturę zaopatrzenia w energię, Polska szczególnie dotkliwie, na tle innych krajów Unii Europejskiej, odczuje skutki wdrażania przedmiotowych polityk unijnych. W skali gospodarki całego kraju transformacja klimatyczna do standardu bezemisyjnego będzie kosztować kilkadziesiąt miliardów euro rocznie.

Skutki wdrażania Zielonego Ładu dotkną wyraźnie i bezpośrednio również polskie rodziny. Dodatkowe opłaty za emisję, dotyczące przede wszystkim paliw służących do ogrzewania mieszkań oraz napędzania pojazdów, wyniosą od kilku, w początkowym okresie, do nawet kilkunastu czy kilkudziesięciu tysięcy złotych rocznie po upływie dekady. Z kolei obowiązek – z jednej strony – renowacji energetycznej już istniejących budynków, a – z drugiej – wznoszenia nowych budowli w standardzie bezemisyjnym, znacznie utrudnią sytuację na polskim rynku mieszkaniowym, ich konsekwencje dotkną bowiem zarówno osób, które szukają mieszkania (tak to do zakupu na własność, jak i na wynajem), jak i osób, które nie będą w stanie sfinansować renowacji posiadanych przez siebie nieruchomości i tym samym zostaną zmuszone je sprzedać.

O ile całkowity, realny wpływ Europejskiego Zielonego Ładu na kondycję gospodarczą polskich rodzin jest na tę chwilę niemożliwy do ustalenia, o tyle już w tym miejscu należy wskazać, że wiąże się on z poważnym ryzykiem inflacji, utraty miejsc pracy, wzrostu bezrobocia i tym samym obniżenia ogólnego standardu życia. Obawy w tym zakresie są zresztą podzielane przez większość Polaków.

Geneza Zielonego Ładu

Cel główny zielonej unijnej polityki po raz pierwszy pojawił się w Komunikacie Komisji Europejskiej z 11 grudnia 2019 r., pod tytułem „Europejski Zielony Ład”, przedstawionym przez Przewodniczącą Komisji Europejskiej, Ursulę von der Leyen¹ (z tego komunikatu pochodzi zresztą samo określenie „Zielony Ład”). Cel pośredni zaproponowano natomiast w Komunikacie Komisji Europejskiej z 14 lipca 2021 r. – „Gotowi na 55” („Fit for 55”)². Oba te cele zostały następnie zaaprobowane przez szefów rządów państw członkowskich Unii Europejskiej w ramach Rady Europejskiej, w tym przez premiera Mateusza Morawieckiego, odpowiednio 12 grudnia 2019 r.³ oraz 11 grudnia 2020 r.⁴

Charakter wiążący prawnie otrzymały natomiast po tym, jak zostały ujęte w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie)⁵. Rozporządzenie zostało przyjęte 28 czerwca 2021 r. w głosowaniu przez Radę (potocznie określaną jako Rada Unii Europejskiej), w skład której wchodzi ministrowie poszczególnych krajów członkowskich. Głos w imieniu Polski oddał Minister Rolnictwa i Rozwoju Regionalnego, Grzegorz Puda, który zagłosował za⁶.

Mimo deklarowanych celów, na których według zamysłów twórców Zielonego Ładu mają skorzystać wszyscy, wprowadzane w jego ramach nowe obowiązki – nakazy i zakazy – będą wiązać się ze znacznymi kosztami ekonomicznymi i społecznymi. Jako że na cały pakiet składa się wiele aktów prawnych, to dokładne oszacowanie kosztów, z jakimi będzie wiązało się jego wprowadzenie, jest zadaniem trudnym i wymagałoby znacznie obszerniejszej analizy. Niemniej poniżej omówione zostaną te jego obszary, których wpływ na sytuację pojedynczego obywatela, jego rodziny i gospodarstwa domowego będzie z jednej strony najdotkliwszy, a który zarazem z drugiej strony – został szczegółowo oszacowany przez ekspertów. Oprócz zmian, nad których skutkami pochylono się niżej (obowiązek modernizacji energetycznej budynków, wprowadzenie systemu ETS II dla budynków i transportu), należy wskazać również inne obciążenia przyjęte w ramach Zielonego Ładu, takie jak chociażby zakaz rejestracji samochodów spalinowych od 2035 r. Ich dokładny koszt jest jednak trudny do oszacowania.

1 Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Europejski Zielony Ład, COM/2019/640 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX%3A52019DC0640>.

2 Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Gotowi na 55”: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej COM/2021/550 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0550&qid=1720709678756>, dostęp 6.11.2024 r.

3 Posiedzenie Rady Europejskiej (12 grudnia 2019 r.) – Konkluzje, Bruksela, 12 grudnia 2019 r. (OR. en), EUCO 29/19, CO EUR 31, CONCL 9, <https://www.consilium.europa.eu/media/41787/12-euco-final-conclusions-pl.pdf>, dostęp 6.11.2024 r.

4 Posiedzenie Rady Europejskiej (10 i 11 grudnia 2020 r.) – Konkluzje, <https://www.consilium.europa.eu/media/47337/1011-12-20-euco-conclusions-pl.pdf>, dostęp 6.11.2024 r.

5 Dz. U. L 243 z 9.7.2021, str. 1. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>, dostęp 6.11.2024 r.

6 Szczegółowa historia wprowadzania Zielonego Ładu została opracowana przez Instytut Ordo Iuris w osobnej publikacji: Jędrzej Jabłoński, *Biała księga Zielonego Ładu*, Warszawa 2025.

Mimo deklarowanych celów, na których według zamysłów twórców Zielonego Ładu mają skorzystać wszyscy, wprowadzane w jego ramach nowe obowiązki – nakazy i zakazy – będą wiązać się ze znacznymi kosztami ekonomicznymi i społecznymi.

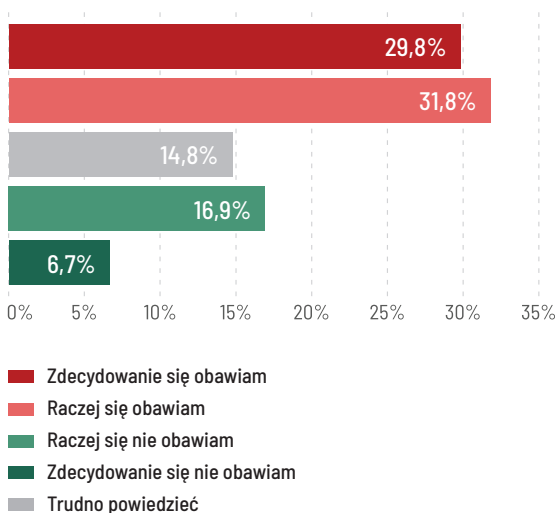
Wszystkie te zmiany z kolei pośrednio z pewnością przyczynią się do wzrostu cen wielu produktów i usług, co może wpłynąć na obniżenie siły nabywczej oraz standardu życia polskich rodzin, wzrost bezrobocia oraz inflacji⁷.

Kalendarium Zielonego Ładu	
2019	
11 grudnia	● Komisja Europejska opublikowała komunikat „Europejski Zielony Ład”.
12 grudnia	● Rada Europejska, w tym premier Mateusz Morawiecki, zaakceptowała cel zerowej emisji netto w całej UE do 2050 r.
2020	
11 grudnia	● Rada Europejska, w tym premier Mateusz Morawiecki, zaakceptowała pośredni cel obniżenia emisji o 55% do 2035 r.
2021	
28 czerwca	● Rada (UE) przyjęła Europejskie Prawo o Klimacie. Przedstawiciel Polski głosował za.
14 lipca	● Komisja Europejska opublikowała komunikat „Gotowi na 55” („Fit for 55”).
2023	
28 marca	● Rada (UE) przyjęła rozporządzenie ustanawiające zakaz rejestracji samochodów spalinowych od 2035 r.
25 kwietnia	● Rada (UE) przyjęła dyrektywę ustanawiającą ETS II. Przedstawiciel Polski głosował przeciw.
2024	
12 kwietnia	● Rada (UE) przyjęła dyrektywę w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. Przedstawiciel Polski wstrzymał się od głosu.
30 czerwca	● Termin transpozycji przepisów dyrektywy ustanawiających system ETS II do prawa krajowego. Polska nie zrealizowała tego obowiązku.
2027	
1 stycznia	● Planowane objęcie budynków i transportu systemem ETS II. Polacy zostaną obłożeni nowym podatkiem klimatycznym.

⁷ Witold Modzelewski, Katarzyna Wawrzonkiewicz, *Skutki podatkowe i fiskalne wdrożenia zmian prawnych w związku z implementacją europejskiego zielonego Ładu i europejskiego paktu klimatycznego – próba oceny*, [w:] Artur Bartoszewicz (red.), *Drapieżny Zielony (Nie) Ład. Skutki ideologii Europejskiego Zielonego Ładu w polityce społeczno-gospodarczej*, https://preczzielonymladem.pl/wp-content/uploads/2024/10/Zielony_Lad_07A_online.pdf, dostęp 22.11.2024 r., s. 69.

Stosunek polskiego społeczeństwa do Zielonego Ładu

Wykres 15. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Czy obawia się Pan/i czy też nie obawia wprowadzenia przepisów Zielonego Ładu?

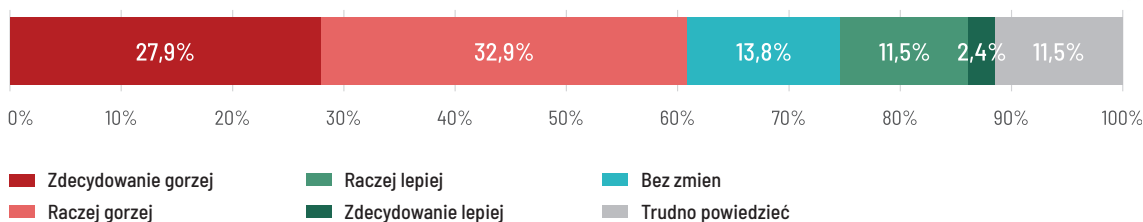

Źródło: Drapieżny Zielony (Nie) Ład, s. 38.

Z badań przeprowadzonych na przełomie kwietnia i maja 2024 r., wynika, że zdecydowana większość Polaków ma do Zielonego Ładu stosunek negatywny. Niemal aż 62% badanych stwierdziło, że obawia się wprowadzenia przepisów Zielonego Ładu⁸. Ponad 50% badanych wyraziło opinię, że wprowadzenie Zielonego Ładu przyczyni się do obniżenia ich standardu życia. Przeciwnego zdania było raptem 15%⁹. Jeszcze większa część badanych – ponad 60% – zajęła stanowisko, że przyjęcie wszystkich przepisów Zielonego Ładu pogorszy sytuację przeciętnego Polaka¹⁰. Spośród tej grupy aż 83% jednoznacznie stwierdziło, że nie godzi się z tym pogorszeniem¹¹.

Niemal aż 62% badanych stwierdziło, że obawia się wprowadzenia przepisów Zielonego Ładu.

Wykres 12. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Jak w Pana/i opinii będzie się żyło przeciętnemu Polakowi po wejściu w życie wszystkich przepisów Zielonego Ładu?

Źródło: Drapieżny Zielony (Nie) Ład, s. 36.

⁸ Katarzyna Agnieszka Obłąkowska, *Polacy o europejskim Zielonym Ładzie i przyszłości Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Drapieżny...*, s. 38.

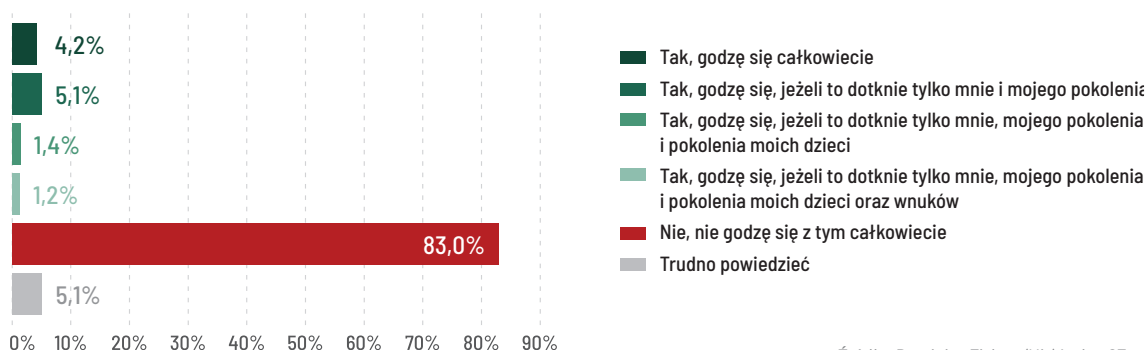
⁹ Tamże, s. 36.

¹⁰ Tamże.

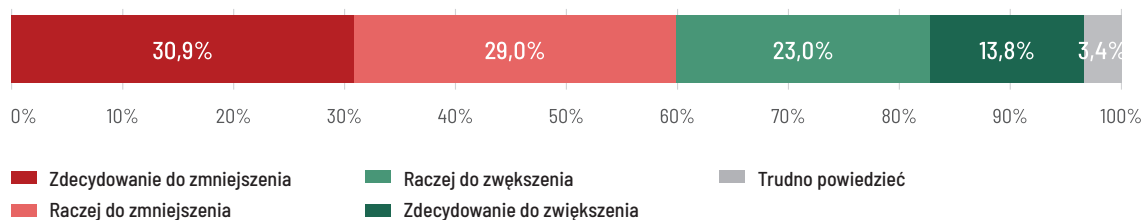
¹¹ Tamże, s. 37.

Wykres 13. Rozkład odpowiedzi na pytanie:*Czy godzi się Pan/i na pogorszenie jakości życia?*

wśród badanych, którzy uważają, że będzie się żyło gorzej przeciętnemu Polakowi po wejściu w życie wszystkich przepisów Zielonego Ładu

Źródło: *Drapieżny Zielony (Nie) Ład*, s. 37.

Niemal 60% badanych wyraziło również przekonanie, że wprowadzenie Zielonego Ładu przyczyni się do zmniejszenia liczby dobrych miejsc pracy w Polsce¹².

Wykres 14. Rozkład odpowiedzi na pytanie:*Czy w Pana/i opinii wprowadzenie w Polsce przepisów Zielonego Ładu przyczyni się do zwiększenia, czy do zmniejszenia liczby dobrych miejsc pracy w Polsce?*Źródło: *Drapieżny Zielony (Nie) Ład*, s. 37.

Odnosnie do głównego postulatu Zielonego Ładu – uczynienia gospodarki bezemisyjną do 2050 r. – to popiera go jedynie niecałe 23%. Najwięcej – niemal połowa ankietowanych wyraziła zdanie, że Polska powinna dążyć do neutralności klimatycznej w swoim tempie, dostosowanym do zapewnienia bezpieczeństwa rozwoju społeczno-gospodarczego, nawet jeśli będzie to oznaczało, że osiągniemy ją po 2050 roku. Z kolei niespełna 16% badanych uważa, że Polska w ogóle nie powinna dążyć do tego celu¹³. Co istotne jednak, odsetek ten wyraźnie wzrósł w ostatnich latach – dla porównania w badaniu z maja 2021 r. tylko 9% odrzucało w ogóle ideę dążenia do bezemisyjności¹⁴. Analogicznie odsetek popierających osiągnięcie tego stanu najpóźniej w 2025 r. wynosił wtedy 48%, toteż obecnie wyraźnie spadł.

12 Tamże.

13 Tamże, s. 34.

14 Tamże, s. 35.

Wykres 9.

Opinia Polaków w kwestii dążenia przez Polskę do neutralności klimatycznej w latach 2021–2024

IV/V 2024: Obywatele Polski (4)

IX 2023: Obywatele Polski (3)

IX 2023: Mieszkańcy woj. śląskiego (3)

II 2023: Obywatele Polski (2)

V 2021: Obywatele Polski (1)

- Jak najszybciej, jeszcze przed rokiem 2050
- Do 2050 roku
- Polska powinna dochodzić do neutralności klimatycznej w swoim tempie, nawet jeśli będzie to oznaczało, że osiągniemy ją po 2050 roku
- Polska nie powinna w ogóle dążyć, aby osiągnąć ten cel
- Trudno powiedzieć

Źródło: Drapieżny Zielony (Nie) Ład, s. 35.

Jeśli zaś chodzi o poszczególne rozwiązania legislacyjne wchodzące w skład Zielonego Ładu, to przykładowo ponad 70% badanych wyraziło brak poparcia (w tym niemal połowa zdecydowany brak poparcia) wobec wprowadzenia systemu ETS II dla budynków i transportu¹⁵. 75% (w tym 52% zdecydowanie) jest przeciwna zakazowi sprzedaży samochodów spalinowych od 2035 r. Około połowa jest również przeciwna różnym rozwiązaniom mającym na celu zapewnienie standardu bezemisyjnego w odniesieniu do budynków, takich jak obowiązek termomodernizacji czy dodatkowe wymogi wobec nowych budynków (popiera je mniej niż 30%).

Ponad 70% badanych wyraziło brak poparcia wobec wprowadzenia systemu ETS II dla budynków i transportu. 75% jest przeciwna zakazowi sprzedaży samochodów spalinowych od 2035 r.

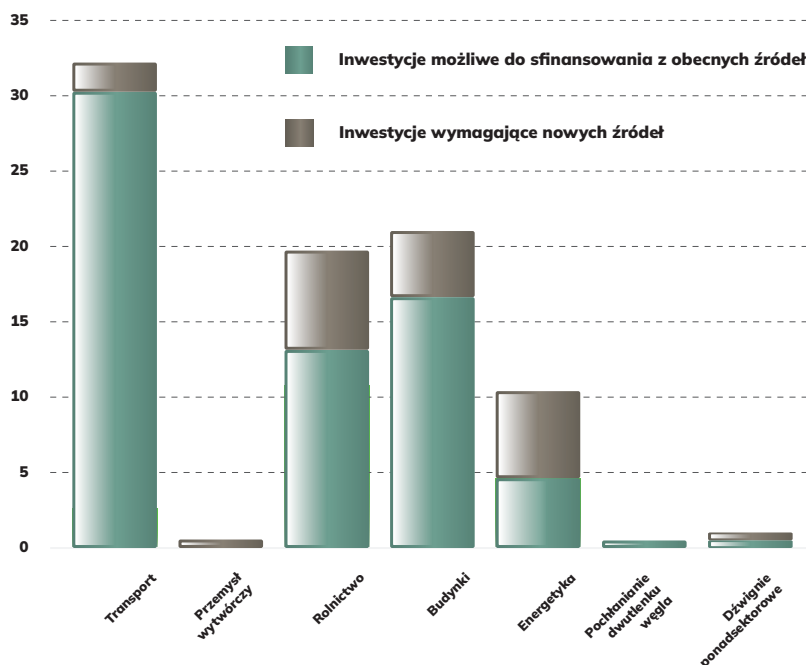
Opisane wyżej intuicje Polaków należy uznać za trafne, co zostanie szczegółowo opisane w następnej części niniejszego raportu.

¹⁵ Tamże, s. 40.

Ogólny wpływ Zielonego Ładu na polską gospodarkę

Zanim jednak pochylimy się nad szczegółowymi rozwiązaniami wchodzącymi w skład Zielonego Ładu, w pierwszej kolejności należy wskazać, że całość wydatków, jakie powinny zostać poniesione w Polsce w celu uzyskania gospodarki bezemisyjnej do 2050 r., została na początku 2024 r. oszacowana przez Institut Rousseau na 2,4 bilionów euro, czyli 90 miliardów euro rocznie¹⁶. Z tych 90 miliardów 70 zostało określone jako możliwe do przekierowania w ramach obecnych wydatków („Business-as-usual ‘grey’ investment”), natomiast 20 miliardów będzie musiało pochodzić z dodatkowych, nowych środków. W podziale na poszczególne branże gospodarki szczególnie dużych nakładów będzie wymagał transport (33,4 miliardów euro rocznie, z tego 3,2 miliarda dodatkowych nakładów), budynki (21,9 miliardów euro rocznie, z tego 5,4 dodatkowych nakładów) oraz energetyka (10,7 miliardów rocznie, z czego większość – aż 6,1 miliarda – nowych nakładów)¹⁷.

Roczne wydatki, jakie powinny zostać poniesione w Polsce w celu uzyskania gospodarki bezemisyjnej do 2050 r. (w mld euro)

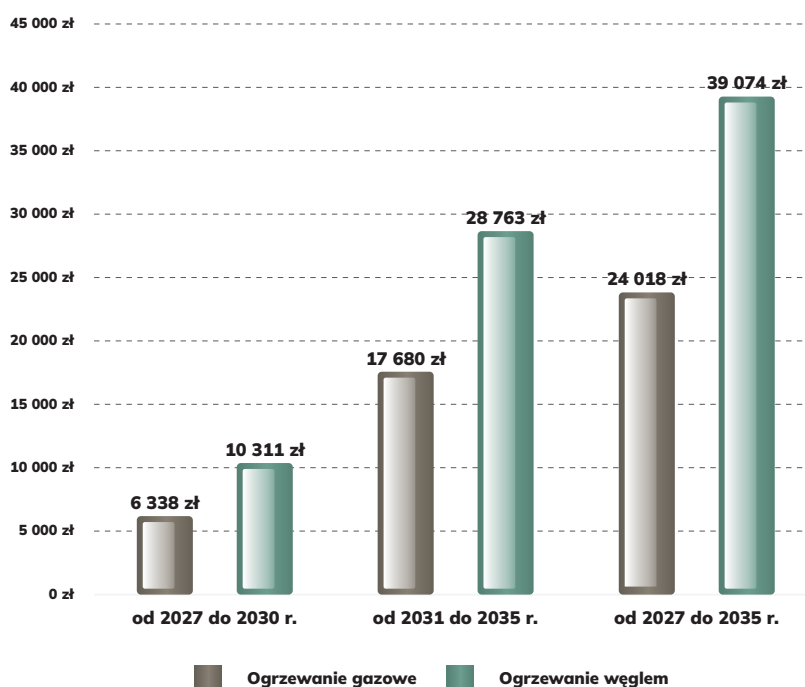
Opracowanie własne na podstawie Poland factsheet, Road to Net Zero, s. 7.

¹⁶ Institut Rousseau, Poland factsheet, Road to Net Zero, <https://institut-rousseau.fr/wp-content/uploads/2024/05/RTNZ-Annexes-Poland-V4PAO.pdf>, dostęp 6.11.2024 r., s. 6.

¹⁷ Tamże, s. 7.

Wydatki sektora publicznego są szacowane na 33 miliardy euro rocznie, z czego aż 20 miliardów nie może być sfinansowane z przekierowania dotychczasowych środków, lecz wymagałoby pozyskania nowych środków publicznych¹⁸. Te 33 miliardy, stanowiące ok. 3,1% PKB, stanowią najwyższy odsetek spośród państw badanych przez autorów raportu (dla porównania drugi najwyższy wynik – Hiszpanii – to konieczność ponoszenia rocznych wydatków w wysokości 2,3% PKB, średnia unijna to 1,6% PKB, postulowane wydatki Niemiec – 1,2% PKB, natomiast spośród badanych państw najniższy odsetek oszacowano dla Włoch – 0,8% PKB).

Dodatkowe roczne wydatki publiczne (w % PKB wg danych z 2022 r.)

Opracowanie własne na podstawie *Poland factsheet, Road to Net Zero*, s.9

Po przeliczeniu na złote (według średniego kursu z 2024 r.), oznacza to roczne wydatki publiczne rzędu 142 miliardów, co wynosi 21% przychodów lub 16% wydatków przewidzianych w ustawie budżetowej na rok 2024¹⁹. Pozyskanie nowych środków w wysokości ok. 90 miliardów złotych oznacza konieczność pozyskania niemal dokładnie tyle, ile wynoszą wpływy z podatku akcyzowego²⁰; środki z UE oraz EFTA przeznaczone do rozdysponowania w ramach funduszy europejskich²¹, czy też wydatki na wszystkie świadczenie wspierające rodziny²² (800+, aktywny rodzic i tym podobne).

¹⁸ Tamże, s. 8.

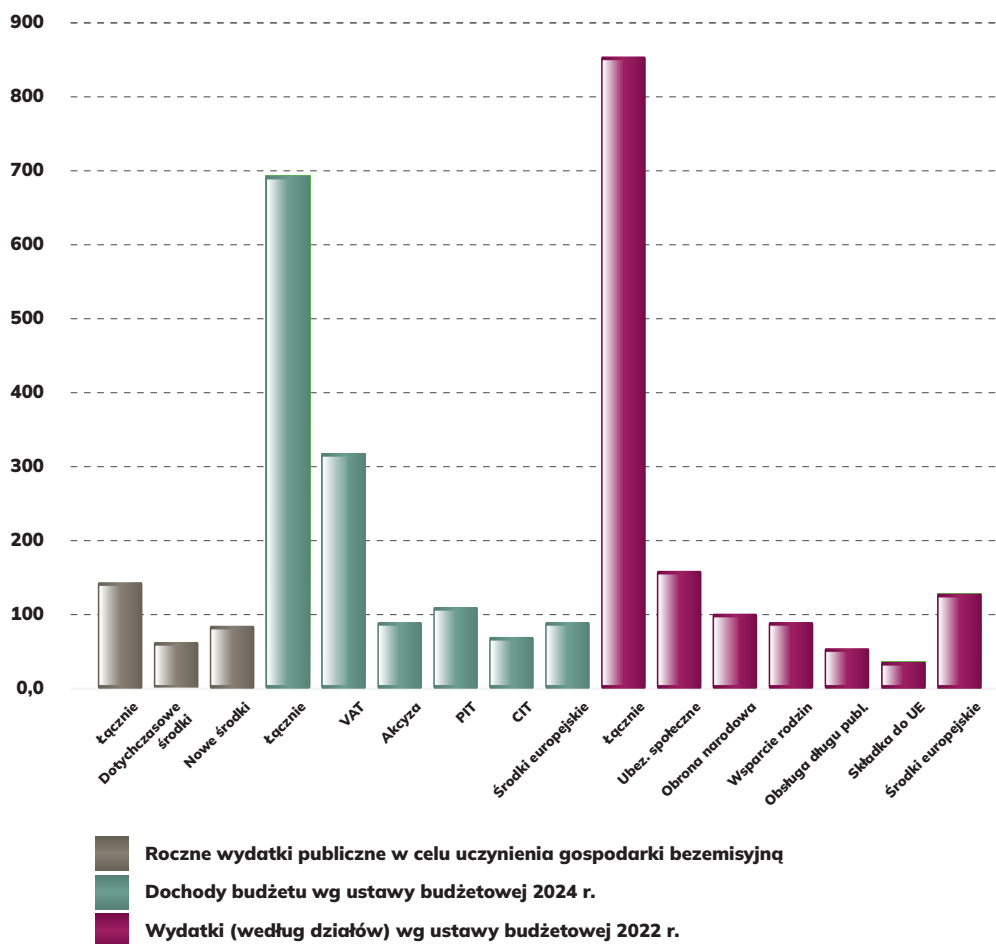
¹⁹ Ustawa budżetowa na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r., Dz.U. 2024 r. poz. 122.

²⁰ 88 969 000 tys. zł.

²¹ 88 151 660 tys. zł.

²² 89 175 201 tys. zł.

Roczne wydatki publiczne w celu uczynienia gospodarki bezemisyjną a budżet na rok 2024 (w mld zł)

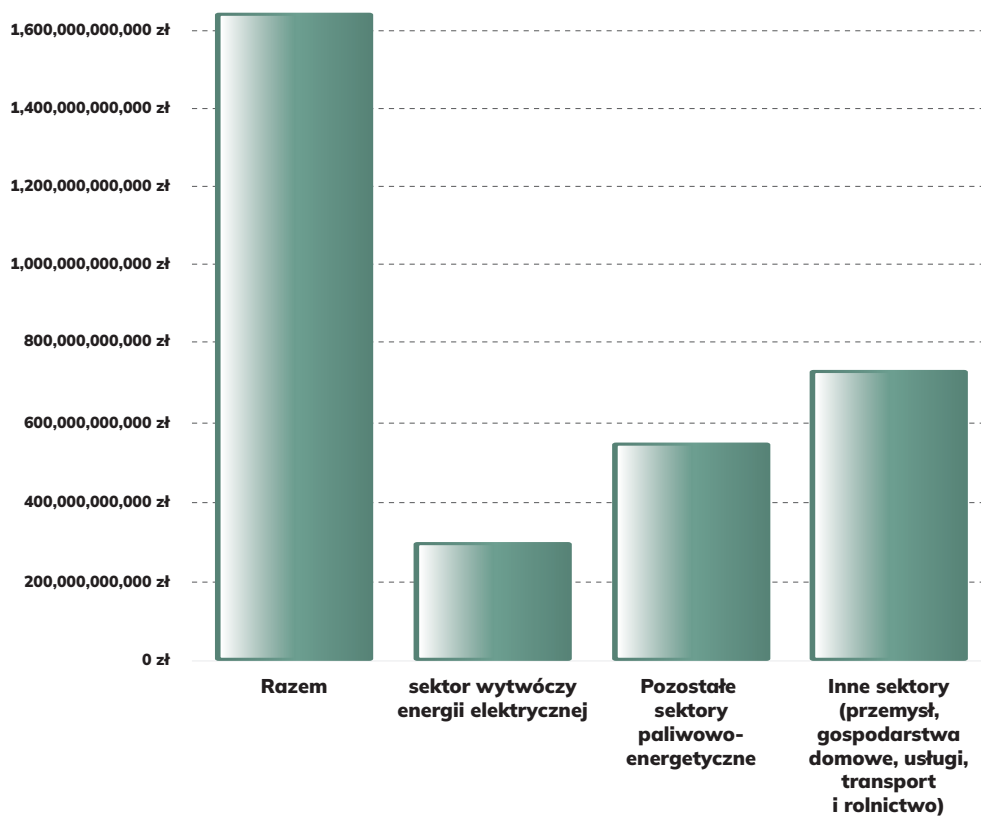
Opracowanie własne na podstawie ustawy budżetowej na rok 2024.

Nieco inaczej łączne koszty transformacji energetyczno-paliwowej zostały oszacowane w 2021 r. przez Ministra Klimatu i Środowiska w Polityce energetycznej Polski do 2040 r.²³. Oszacowano tam, że w latach 2021–2040 konieczne będzie przeznaczenie na ten cel wydatków inwestycyjnych rzędu około 1 600 mld zł. Z tego nieco ponad połowa – ok. 867–890 mld zł – ma przypaść na cały sektor paliwowo energetycznym, w tym 320–342 mld zł na sektor wytwórczy energii elektrycznej, z czego ok. 80% zostanie przeznaczonych na moce bezemisyjne (OZE i energetykę jądrową)²⁴. Pozostałe około 745 mld zł musiałyby zostać przeznaczone na inne sektory (przemysł, gospodarstwa domowe, usługi, transport i rolnictwo)²⁵.

²³ Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r., M.P. 2021 poz. 264, <https://www.dziennikustaw.gov.pl/MP/2021/264>, dostęp 26.11.2024 r.

²⁴ Tamże, s. 4 [5].

²⁵ Tamże, s. 90 [91].

Łączny koszt transformacji energetycznej w latach 2021-2040 według Polityki Energetycznej Polski

Opracowanie własne na podstawie Polityki energetycznej Polski do 2040 r.

Minister Klimatu zarazem zastrzegł, że „Na skutek ww. głębokich przekształceń sektora paliwowo-energetycznego następować może wzrost kosztów energii”²⁶.

26 Tamże, s. 4 [5].

Skutki finansowe nowelizacji dyrektywy o charakterystyce energetycznej budynków

Przechodząc do konkretnych aktów prawnych wchodzących w zakres Zielonego Ładu, które niewątpliwie wpłyną na sytuację gospodarczą polskich rodzin, pierwszym z nich wartym przywołania jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (wersja przekształcona)²⁷. Dyrektywa ta, przyjęta przez Radę mimo głosu przeciwko ze strony Polski, po pierwsze nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, aby od 2030 r. wszystkie budynki posiadały charakterystykę energetyczną lepszą niż 16% najgorszych budynków według stanu na rok 2020, a od 2033 lepszą niż najgorsze 26%. Natomiast do 2050 r. w zasadzie wszystkie istniejące budynki w Unii Europejskiej mają być przekształcone w budynki bezemisyjne. W praktyce cel ten będzie zapewne realizowany poprzez nałożenie na właścicieli budynków obowiązku dokonania ich modernizacji energetycznej.

**Do 2050 r. w zasadzie wszystkie istniejące w Unii Europejskiej
budynki mają być przekształcone w budynki bezemisyjne.
W praktyce cel ten będzie zapewne realizowany
poprzez nałożenie na właścicieli budynków obowiązku
dokonania ich modernizacji energetycznej.**

Wyliczenia co do kosztów, z jakimi będzie wiązało uzyskanie się powszechnego standardu bezemisyjnego do 2050 r. przez wszystkie budynki w Polsce, zostały dokonane w ramach „Długoterminowej strategii renowacji budynków”, przyjętej 9 lutego 2022 r. przez Radę Ministrów w drodze uchwały²⁸. W myśl strategii w latach 2020-2030 zaplanowano termomodernizację 236 tys. budynków rocznie, w latach 2030-2040 – 271 tys. budynków rocznie, a w latach 2040-2050 – 244 tys. budynków rocznie. Łącznie w latach 2021-2050 oznacza to ok. 7,5 mln termomodernizacji²⁹.

Będzie się to wiązało z kosztami szacowanymi łącznie na ok. 1,54 biliona złotych, z czego do 2030 r. miałyby one wynieść 400 miliardów złotych, z kolei z czego $\frac{3}{4}$ ma przypadać na budynki mieszkalne. Pozwalając sobie na pewne uproszczenia, można więc obliczyć, że koszt jednej termomodernizacji

²⁷ Dz.U. L, 2024/1275, 8.5.2024, <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>, dostęp 6.11.2024 r.

²⁸ Załącznik do uchwały nr 23/2022 Rady Ministrów z dnia 9 lutego 2022 r., *Długoterminowa strategia renowacji budynków Wspieranie renowacji krajowego zasobu budowlanego*, Warszawa, luty 2022 r., <https://www.gov.pl/attachment/5720cb23-15d2-473d-829f-ff1010c89ecc>, dostęp 6.11.2024 r.

²⁹ Tamże, s. 114 i 115.

wyniesie ok. 205 tys. złotych. Oznacza to, że przy przyjęciu z jednej strony finansowania ze środków publicznych 31% nakładów inwestycyjnych dla budynków mieszkalnych, założonego przez autorów strategii³⁰, a z drugiej rocznej oszczędności w wysokości 5 476 zł (takiej, jaką autorzy strategii przyjęli dla głębokiej modernizacji budynku jednorodzinnego o powierzchni użytkowej 167 m²)³¹, uśredniony wydatek rządu ok. 142 tys. złotych na termomodernizację zwróci się po około 26 latach.

Pozwalając sobie na pewne uproszczenia, można obliczyć, że uśredniony wydatek rządu ok. 142 tys. złotych na termomodernizację zwróci się po około 26 latach.

Oprócz obowiązku modernizacji już istniejących budynków dyrektywa przewiduje również obowiązek, aby wszystkie nowe budynki oddawane od 1 stycznia 2030 r. były budowane w standardzie bezemisyjnym. Obowiązek ten niewątpliwie wpłynie na wzrost cen domów i mieszkań. Szczegółowe wyliczenia pod tym względem nie zostały póki co przeprowadzone, niemniej już podnoszone są głosy, że będzie to oznaczać „wzrost cen mieszkań na rynku pierwotnym, nawet o kilkaset złotych na metrze kwadratowym”³². Realizacja celów przewidzianych w dyrektywie będzie również oznaczać wzrost cen wynajmu mieszkań oraz, w wypadku budynków wielorodzinnych, wzrost opłat za fundusze remontowe, który jest szacowany jako nawet trzykrotny³³.

Realizacja celów przewidzianych w dyrektywie będzie również oznaczać wzrost cen wynajmu mieszkań oraz, w wypadku budynków wielorodzinnych, wzrost opłat za fundusze remontowe, który jest szacowany jako nawet trzykrotny.

30 Tamże, s. 115, przyp. 60.

31 Tamże, s. 135.

32 Dyrektywa budynkowa - kto i ile zapłaci za jej wdrożenie. Ekspert: wzrosną czynsze i ceny mieszkań (o kilkaset zł na 1 m²) ale tańsza będzie eksploatacja, <https://nieruchomosci.infor.pl/prawo/6568434,dyrektywa-budynkowa-kto-i-ile-zaplaci-za-jej-wdrozenie-ekspert-wzrosna-czynsze-i-ceny-mieszkani-o-kilka-set-zl-na-1-m2-ale-tansza-bedzie-eksploatacja.html>, dostęp 6.11.2024 r.

33 Marcin Kaźmierczak, Fundusze remontowe w górę o 200 proc.? Tyle Polacy dopłacą do Zielonego Ładu w budownictwie, <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Fundusze-remontowe-w-gore-o-200-proc-Tyle-Polacy-doplaca-do-Zielonego-Ladu-w-budownictwie-8748984.html>, dostęp 6.11.2024 r.

System ETS II (transport i budynki)

Kolejnym aktem prawnym, którego skutki dotkną bezpośrednio mieszkańców Unii, jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/959 z dnia 10 maja 2023 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych³⁴. Dyrektywa ta przewidywała utworzenie nowego systemu handlu emisjami dla transportu drogowego i budynków (tzw. ETS II) – od 2027 r. każdy podmiot, który zamierza prowadzić działalność w zakresie sprzedaży paliw, wykorzystywanych do spalania w ramach korzystania z budynków (przede wszystkim do celów ogrzewania pomieszczeń, wody i przygotowania posiłków) oraz transportu drogowego, będzie musiał uzyskać zezwolenie na emisję gazów cieplarnianych, zakupić w trybie aukcji odpowiednią ilość uprawnień do emisji gazów cieplarnianych, a następnie monitorować oraz raportować emisję. Państwa członkowskie miały czas na transpozycję przepisów dyrektywy ustanawiających system ETS II do prawa krajowego do 30 czerwca 2024 r., jednak Polska póki co nie wywiązała się z tego obowiązku.

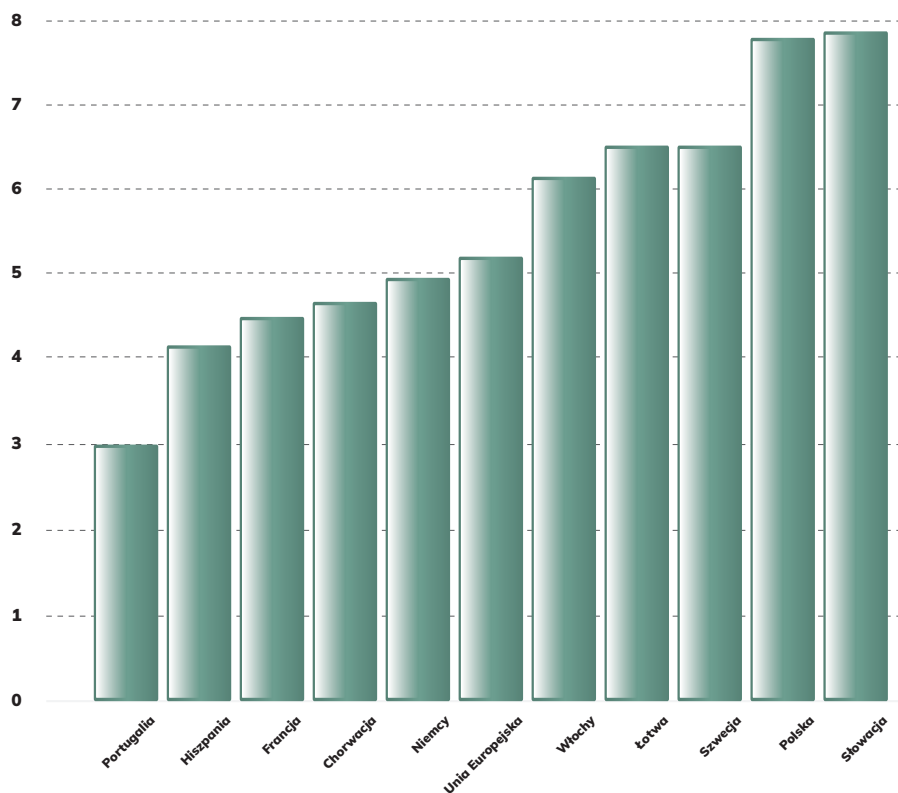
Od 2027 r. każdy podmiot, który zamierza prowadzić działalność w zakresie sprzedaży paliw, będzie musiał uzyskać zezwolenie na emisję gazów cieplarnianych, zakupić w trybie aukcji odpowiednią ilość uprawnień do emisji gazów cieplarnianych, a następnie monitorować oraz raportować emisję.

Niewątpliwie Polska jest tym krajem, który szczególnie odczuje skutki wprowadzenia tego systemu – jak wskazali autorzy raportu „Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków”, w 2022 r. udział wydatków na energię końcową w naszym kraju, w relacji do całości wydatków, był jednym z najwyższych w UE i wynosił 7,8%, (minimalnie wyższy wynik – o 0,1% – osiągnęła jedynie Słowacja), podczas gdy średnia unijna wynosi 5,1%³⁵.

³⁴ Dz.U. L 130 z 16.5.2023, str. 134–202. <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/959/oj>, dostęp 6.11.2024 r.

³⁵ Wanda Buk & Marcin Izdebski, *Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków*, Warszawa czerwiec 2024 r., https://ets2koszty.pl/wp-content/uploads/2024/07/ets2_raport_final.pdf, dostęp 6.11.2024 r., s. 3. Autorzy raportu udostępnili również narzędzie, dzięki któremu każdy może – podając dane takie jak rodzaj zamieszkanego budynku, źródło ogrzewania, ilość i rodzaj posiadanych pojazdów oraz roczne zużycie odpowiednich paliw – oszacować roczne dodatkowe koszty związane z wprowadzeniem systemu ETS2, jakie spadną na jego rodzinę - <https://ets2koszty.pl/>, dostęp 6.11.2024 r.

Udział wydatków na zakup energii elektrycznej oraz paliw w całości wydatków w 2022 r.

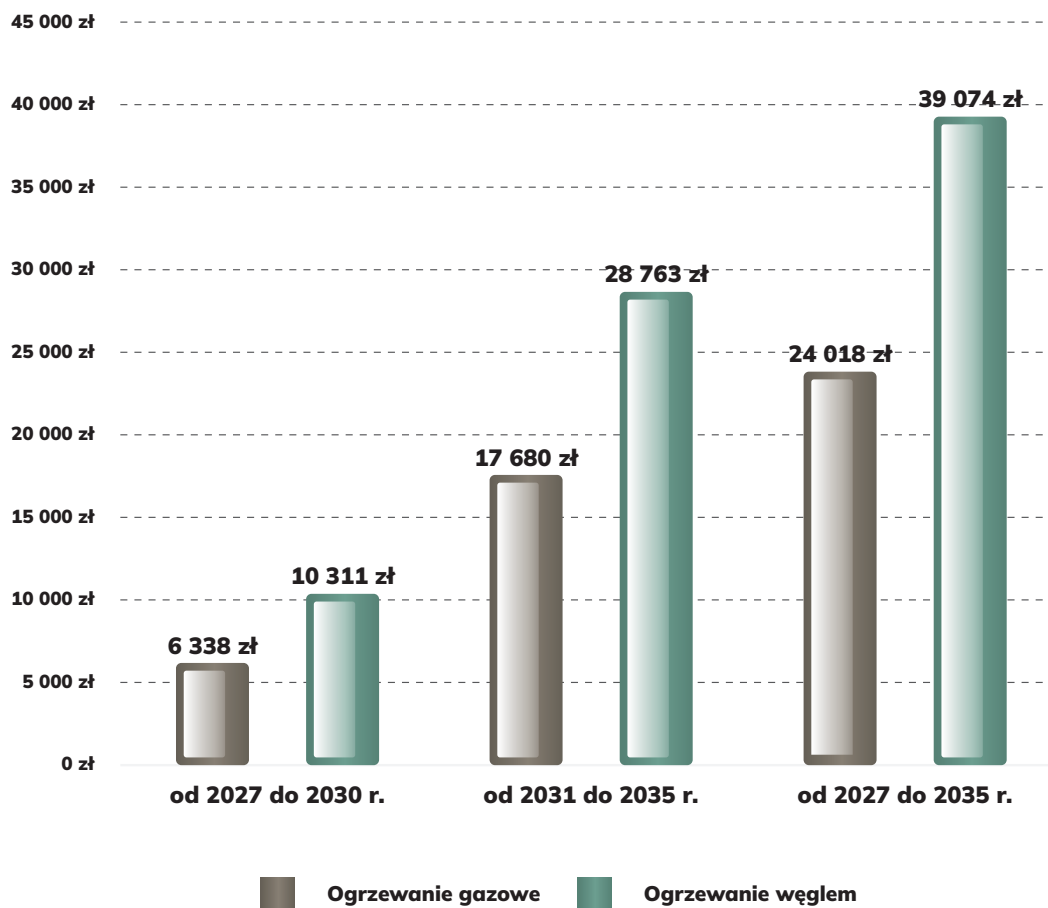
Źródło: Raport Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków, s. 34.

Według autorów raportu przeciętna polska rodzina w związku z wejściem w życie systemu ETS II poniesie w latach 2027–2030 w przypadku ogrzewania gazem dodatkowy koszt w wysokości 6 338 zł³⁶. W latach 2027–2035 będzie to łącznie aż 24 018 zł. W przypadku gdy mieszkanie jest opalane węglem, dodatkowy koszt wyniesie odpowiednio 10 311 zł do 2030 r. i 39 074 zł do 2035 r.

Przeciętna polska rodzina w związku z wejściem w życie systemu ETS II poniesie do roku 2035 łączny dodatkowy koszt w wysokości 24 018 zł w przypadku ogrzewania gazem, a w przypadku gdy mieszkanie jest opalane węglem, aż 39 074 zł.

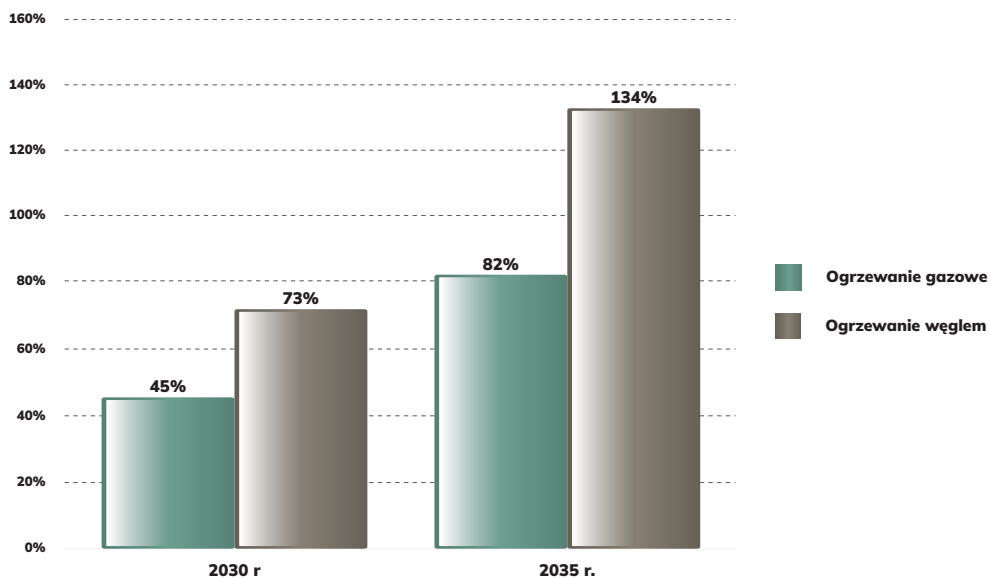
36 Tamże, s. 5.

Dodatkowy koszt wynikający z systemu ETS II dla przeciętnej polskiej rodziny

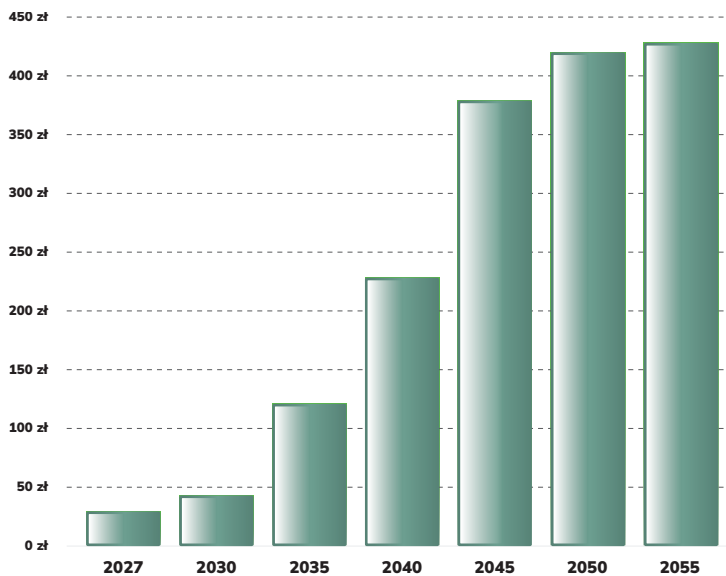
Opracowanie własne na podstawie: *Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków*, s. 5.

Odnosząc to do minimalnego wynagrodzenia, w 2027 roku, w przypadku ogrzewania gazem, polska rodzina na dodatkowe koszty wygenerowane przez wprowadzenie systemu ETSII będzie musiała wydawać równowartość 45% (w 2030 r. – 82%) miesięcznego minimalnego wynagrodzenia, a w przypadku ogrzewania węglem – 73% (w 2030 r. – 134%).

Dodatkowy koszt wynikający z systemu ETS II jako % wynagrodzenia minimalnego

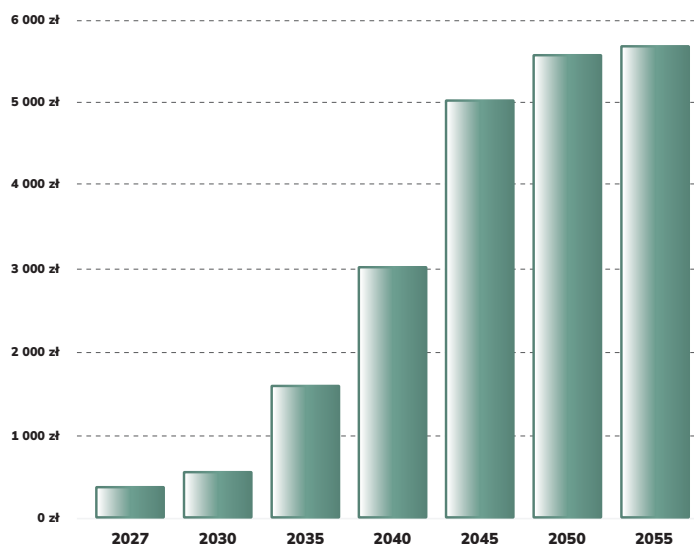
Opracowanie własne na podstawie: *Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków*, s. 5.

Patrząc bardziej szczegółowo, wpływ systemu ETS II na koszt poszczególnych nośników energii, wykorzystywanych do ogrzewania budynków, będzie kształtował się następująco:

Dodatkowy koszt netto gazu ziemnego w związku z ETS II [za MWh]

Opracowanie własne na podstawie: *Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków*, s. 35.

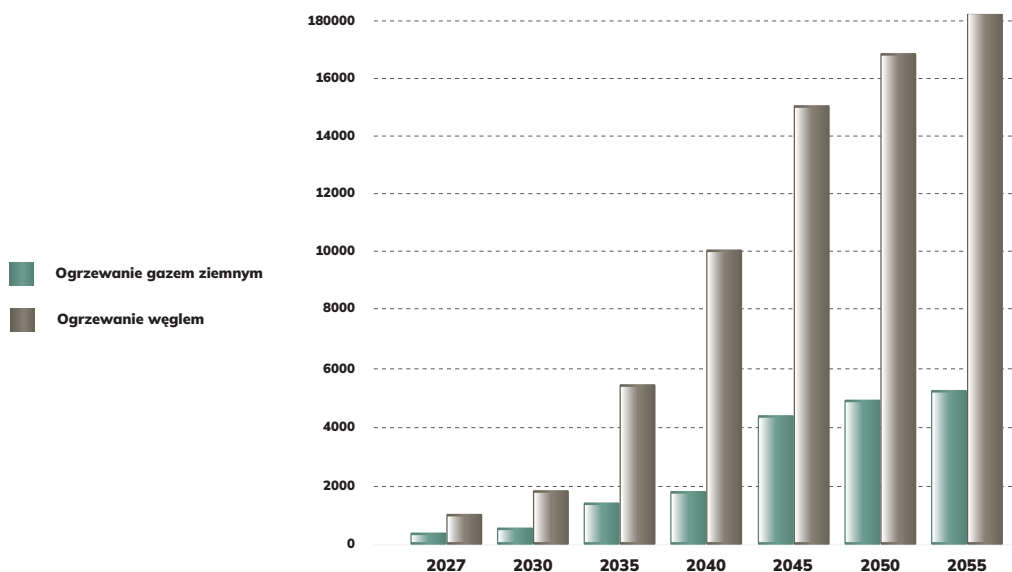
Dodatkowy koszt netto węgla ziemnego w związku z ETS II [za tonę]

Opracowanie własne na podstawie: Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków, s. 35.

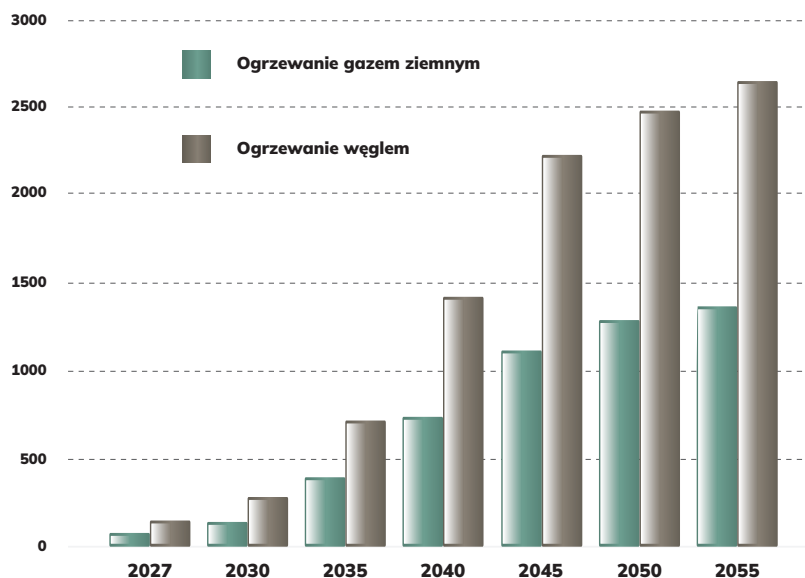
W odniesieniu natomiast do poszczególnych aktywności – ogrzewania w celu zwiększenia temperatury w mieszkaniu, ogrzewania wody oraz przygotowywania posiłków – dodatkowe koszty będą kształtować się w sposób następujący:

Dodatkowy roczny koszt netto ogrzewania budynku o powierzchni 100 m² i przeciętnym zużyciu w związku z ETS II

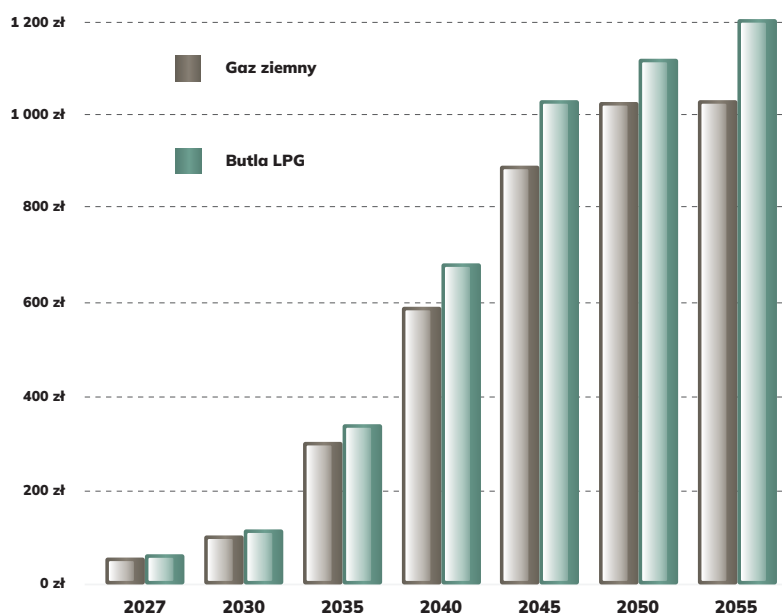
Opracowanie własne na podstawie: Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków, s. 39.

Dodatkowy roczny koszt netto podgrzewania wody przez gospodarstwo domowe o przeciętnym zużyciu w związku z ETS II

Opracowanie własne na podstawie: *Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków*, s. 38 i 39.

Dodatkowy roczny koszt netto gotowania posiłków przez gospodarstwo domowe o przeciętnym zużyciu w związku z ETS II

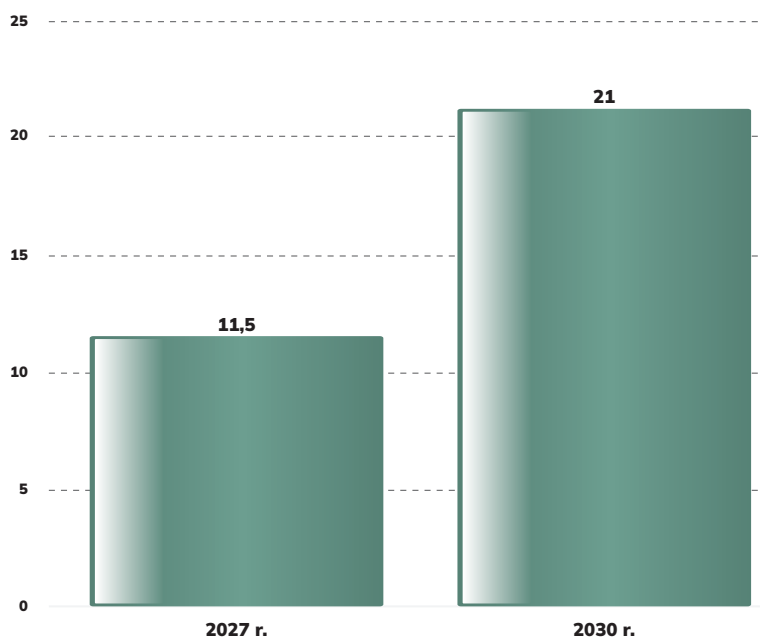

Opracowanie własne na podstawie: *Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków*, s. 40.

W odniesieniu do transportu, łączny koszt netto zakupu uprawnień do emisji związanych z transportem wyniesie w 2027 roku około 11,5 mld zł, a w 2030 roku wzrośnie do 21 mld zł, co bezpośrednio przełoży się na koszt podróży i zużywanych na nie paliw, a pośrednio przyczyni się do wzrostu cen również innych produktów i usług.

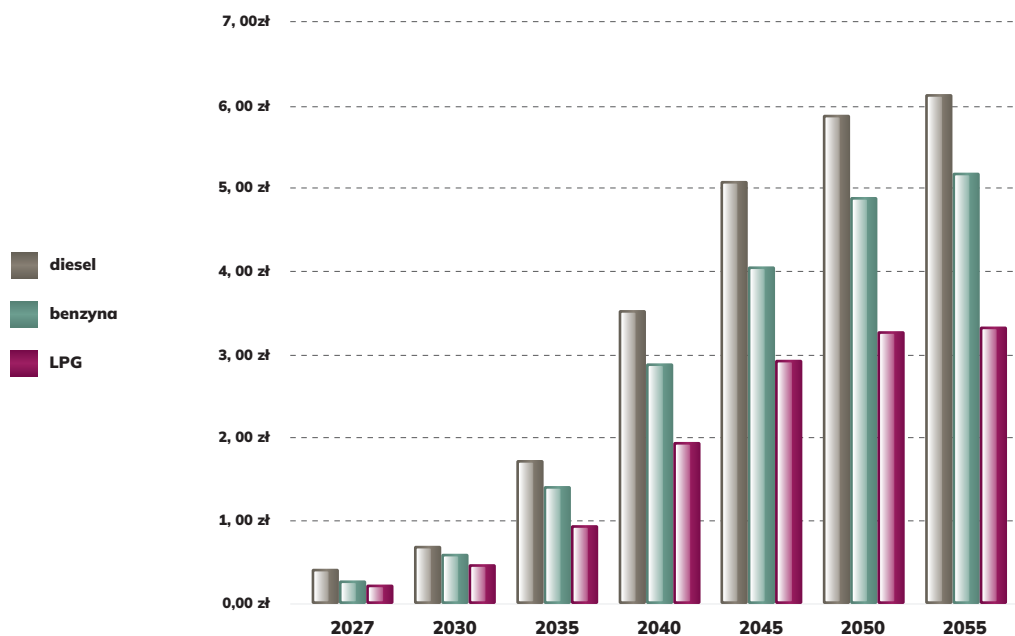
Łączny koszt netto zakupu uprawnień do emisji związanych z transportem wyniesie w 2027 roku około 11,5 mld zł, a w 2030 roku wzrośnie do 21 mld zł., co bezpośrednio przełoży się na koszt podróży i zużywanych na nie paliw, a pośrednio przyczyni się do wzrostu cen również innych produktów i usług.

Łączny koszt netto zakupu uprawnień do emisji związanych z transportem

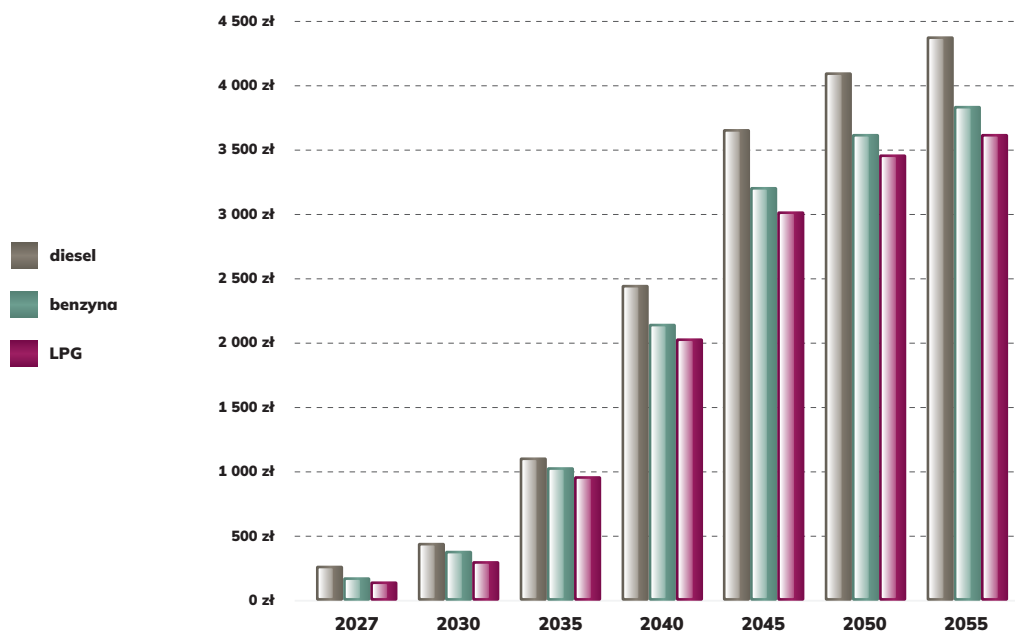
Opracowanie własne na podstawie: *Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków*, s. 3.

Dodatkowy koszt netto paliw transportowych (zł/l)

Opracowanie własne na podstawie: Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków, s. 5.

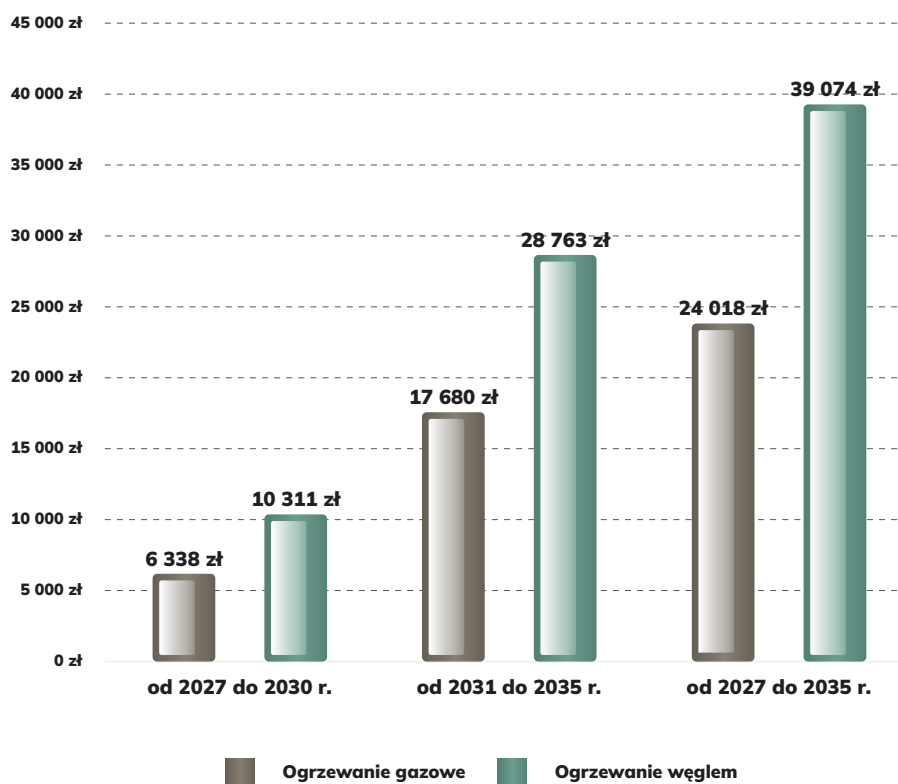
Dodatkowy koszt netto przejechania 10 000 km w związku z ETS II [zł]

Opracowanie własne na podstawie: Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków, s. 42.

**Dla rodziny z dwójką dzieci łączne koszty systemu ETS II
będą jeszcze większe i wyniosą – w wypadku ogrzewania
gazem – od 1 156 zł w roku 2027 do 20 031 zł w roku 2055,
a w wypadku ogrzewania węglem – odpowiednio
od 2 363 zł w roku 2027 do 40 961 zł w roku 2055.**

Dodatkowy roczny koszt netto ponoszony przez rodzinę z dwójką dzieci w związku z ETS II

Opracowanie własne na podstawie: *Analiza wpływu ETS2 na koszty życia Polaków*, s. 46.

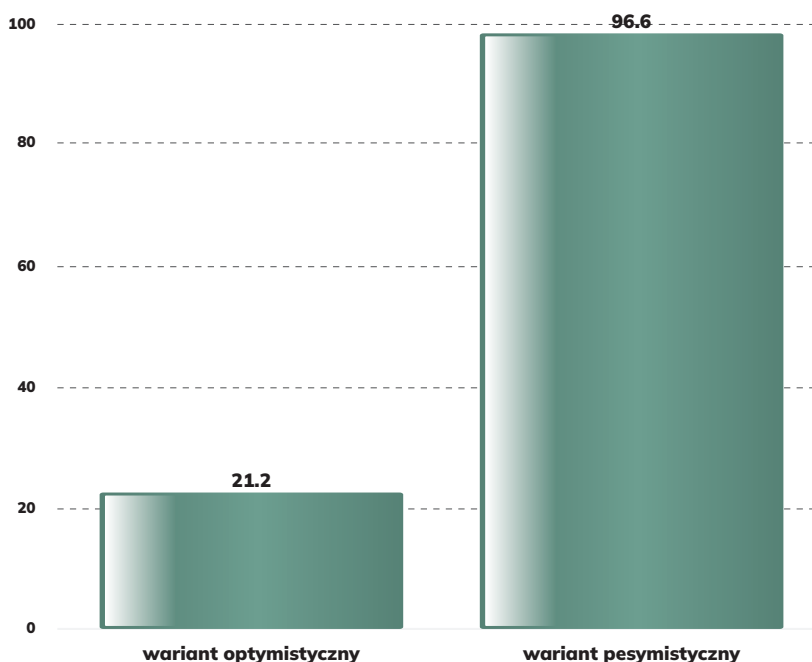
Nie można zapominać, że system aukcyjny oznacza konieczność konkurowania z innymi podmiotami o zdobycie prawa do emisji. Konkurencja ta odbywa się poprzez proponowanie wyższych cen za zdobycie prawa do emisji. System ten zatem wymusza wzrost cen energii przy jednoczesnym ograniczaniu rozwoju gospodarczego i ubożeniu społeczeństwa.

**System ETS wymusza wzrost cen energii przy jednoczesnym
ograniczaniu rozwoju gospodarczego i ubożeniu społeczeństwa.**

W innym raporcie – „Zapłacą najubożsi. Koszty wprowadzenia systemu handlu emisjami dla budynków mieszkalnych oraz transportu”³⁷ – dodatkowe koszty, jakie statystyczne gospodarstwo domowe będzie zmuszone ponieść w związku z systemem ETS II w roku 2030, zostały oszacowane na 1 559,17 zł do nawet 7 102,86 zł w wypadku ataku spekulacyjnego na uprawnienia do emisji i wywołanego tym nagłego wzrostu ceny. Dla całej gospodarki oznacza to wzrost kosztów o od 21,2 miliardów złotych do 96,6 miliardów złotych. Jednocześnie wydatki te nie przyczynią się do realnego ograniczenia wydatków na energię w gospodarstwach domowych.

W skali całej gospodarki wprowadzenie systemu ETS II oznacza wzrost kosztów o od 21,2 miliardów złotych do 96,6 miliardów złotych. Jednocześnie wydatki te nie przyczynią się do realnego ograniczenia wydatków na energię w gospodarstwach domowych.

Łączny koszt ETS II w gospodarce w roku 2030 [mld zł]

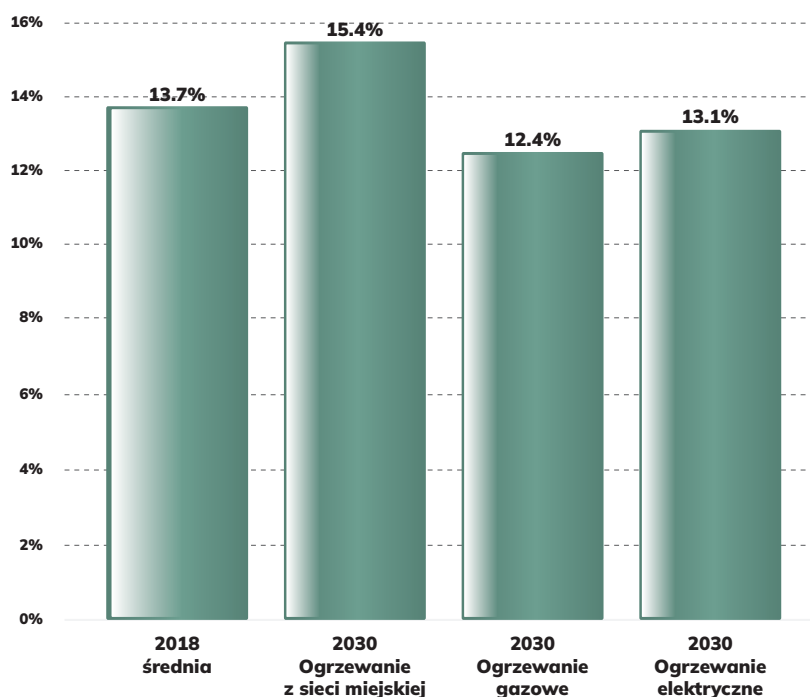

Opracowanie własne na podstawie: *Zapłacą najubożsi. Koszty wprowadzenia systemu handlu emisjami dla budynków mieszkalnych oraz transportu*, s. 20.

³⁷ Marek Lachowicz, *Zapłacą najubożsi. Koszty wprowadzenia systemu handlu emisjami dla budynków mieszkalnych oraz transportu*, Warsaw Enterprise Institute maj 2023 r., <https://wei.org.pl/wp-content/uploads/2023/05/Zaplaca-najubozsi-WEI.pdf>, dostęp 6.11.2024 r.

W jeszcze innym raporcie – „Jak Europejski Zielony Ład wpłynie na budżety gospodarstw domowych? Budynki i transport drogowy”³⁸ – autorzy skupili się na liczbach względnych: zakładając stały poziom zużycia energii oraz roczny wzrost realny dochodu gospodarstwa domowego na poziomie 3%³⁹ obliczyli, jak do roku 2030 zmieni się udział wydatków na nośniki energii i paliwa samochodowe w budżetach gospodarstw domowych w wyniku wdrożenia reformy ETS. W odniesieniu do gospodarstw domowych w miastach, pomimo, uzyskanego zgodnie z przyjętymi założeniami, wzrostu dochodu do dyspozycji prawie o 50%, łączny udział wydatków na energię we wszystkich postaciach dla gospodarstw ogrzewanych gazem ziemnym lub energią elektryczną spada bardzo nieznacznie – do odpowiednio 12,4% dla gazu oraz 13,1% dla energii elektrycznej, w porównaniu z uśrednionym dla wszystkich nośników energii 13,7% udziału w roku 2018⁴⁰. Natomiast dla gospodarstw ogrzewanych ciepłem systemowym przyjęte tempo wzrostu realnego dochodu nie kompensuje wzrostu wydatków na ogrzewanie, które w 2030 r. stanowić będą 15,4% budżetu gospodarstwa domowego.

Wydatki na energię jako % dochodu gospodarstwa domowego

Opracowanie własne na podstawie: *Jak Europejski Zielony Ład wpłynie na budżety gospodarstw domowych? Budynki i transport drogowy*, s. 28.

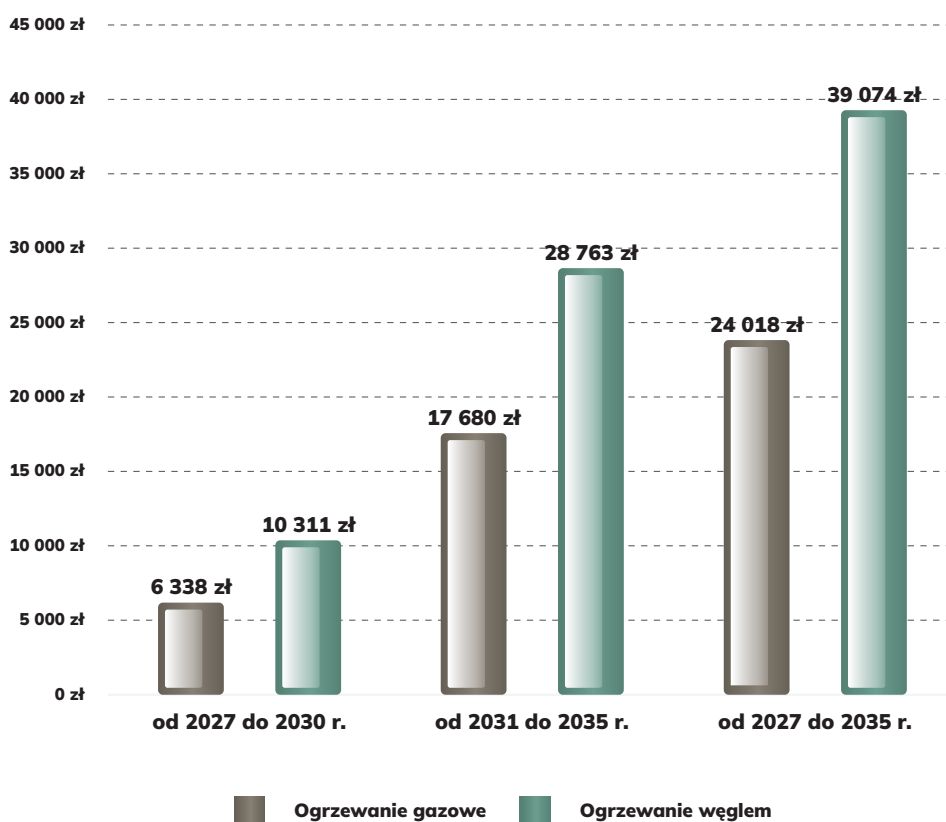
38 dr Jan Rączka, mgr inż. Krzysztof Skąpski, Alternator sp. z o.o. *Jak Europejski Zielony Ład wpłynie na budżety gospodarstw domowych? Budynki i transport drogowy*, http://przyjaznykraj.pl/wp-content/uploads/2022/02/Fundacja_Przyjazny_Kraj_Raport_Zielony_Lad_Gospodarstwa_Domowe_23.02.2022.pdf, dostęp 6.11.2024 r.

39 Tamże, s. 26-27.

40 Tamże, s. 28.

W przypadku gospodarstw domowych na wsi, również w oparciu o te same założenia, wyraźny spadek udziału wydatków na energię prognozowany jest wyłącznie dla gospodarstw ogrzewanych biomasą (13,5% w roku 2030, w porównaniu z uśrednionym dla wszystkich nośników energii 17,4% udziału w roku 2018)⁴¹. W wypadku domów ogrzewanych energią elektryczną lub gazem ziemnym wzrost kosztów niemal pokrywa się z prognozowanym wzrostem dochodów, tak, że mają one stanowić odpowiednio 16,5% oraz 15,7% udziału w budżecie gospodarstwa. Największy natomiast wzrost udziału kosztów związanych z energią dotyczył będzie gospodarstw wykorzystujących węgiel – w roku 2030 autorzy prognozują, że wyniesie on aż 21,8% dochodu gospodarstwa.

Wydatki na energię jako % dochodu gospodarstwa domowego na wsi

Opracowanie własne na podstawie: *Jak Europejski Zielony Ład wpłynie na budżety gospodarstw domowych? Budynki i transport drogowy*, s. 29.

41 Tamże, s. 29.

Podsumowanie

Dokładne i wyczerpujące oszacowanie kosztów, z jakimi będzie wiązało się wprowadzenie Europejskiego Zielonego Ładu, tak z punktu widzenia pojedynczego obywatela (czy może raczej pojedynczej rodziny), jak i z punktu widzenia całości gospodarki, jest zadaniem trudnym. Powyżej zaprezentowane zostały jedynie wybrane aspekty Zielonego Ładu, co do których takie szacunki już zostały przeprowadzone przez odpowiednich ekspertów. Wciąż konieczne jest jednak, oszacowanie wpływu obowiązku oddawania wszystkich budynków od 2030 r. w standardzie bezemisyjnym na ich cenę, czy też wpływu zakazu rejestracji samochodów spalinowych na koszty transportu.

**W celu możliwości prowadzenia uczciwej debaty publicznej
konieczne jest również oszacowanie, jak Zielony Ład jako
całość wpłynie na inflację, stopę bezrobocia, a więc ogólnie
na jakość życia mieszkańców Europy (ich rodzin).**

Niezależnie od powyższego, już obecnie można stwierdzić, że wpływ ten będzie dotkliwy. Po pierwsze, jak wskazano wyżej, koszty osiągnięcia przez całą gospodarkę Polski przymiotu bezemisyjności do 2050 r. zostały oszacowane na 2,4 bilionów euro, czyli ok. 10 bilionów złotych. Oznacza to roczne koszty rzędu 90 miliardów euro, z czego 20 miliardów wymaga pozyskania zupełnie nowych źródeł finansowania. Konieczne wydatki publiczne szacowane są natomiast na 33 miliardy euro rocznie, z czego 20 miliardów euro, czyli ok. 90 miliardów złotych, nie może być sfinansowane z dotychczasowych źródeł. Oznacza to tyle, że rząd musi znaleźć dodatkowe środki w wysokości zbliżonej do tego, ile w budżecie Polski na 2024 r. wynosiły wpływy z akcyzy albo wydatki na wsparcie dla rodzin.

Z kolei w związku z implementacją nowelizacji dyrektywy o charakterystyce energetycznej budynków, konieczne będzie przeprowadzenia w latach 2021-2050 około 7,5 mln termomodernizacji budynków, co będzie kosztować łącznie ok. 1,54 biliona złotych. Oznacza to wydatek średnio 205 tys., złotych na budynek, który może zwrócić się dopiero po 26 latach.

Dla przeciętnej rodziny najbardziej dolegliwe mogą być jednak koszty związane z wejściem w życie systemu ETS II, który obejmie paliwa wykorzystywane do ogrzewania budynków oraz transportu. Wzrost wydatków z tego tytułu na te cele jest szacowany na od 1 559,17 zł do nawet 7 102,86 zł na gospodarstwo domowe w 2030 r. Dodatkowe łączne wydatki przeciętnej polskiej rodziny z tego tytułu wyniosą do 2035 r. niemal 25.000 zł, a wypadku rodzin z większą liczbą dzieci będą jeszcze wyższe.

Z kolei objęcie systemem ETS II transportu drogowego będzie generowało dla całej gospodarki koszty w wysokości około 11,5 mld zł w roku 2027, a w 2030 roku – 21 mld zł. Łączny koszt systemu ETS II dla gospodarki w 2030 r. jest szacowany na od 21,2 miliardów złotych do 96,6 miliardów złotych. System ten niewątpliwie więc przyczyni się do wzrostu kosztów życia, może również wpływać negatywnie na wzrost gospodarczy.

WSPARCIE DARCYŃCÓW

Instytut Ordo Iuris jest fundacją i zakres naszej aktywności jest ściśle uzależniony od funduszy, które pozyskamy na działalność statutową. Ceniąc sobie niezależność, nie korzystamy ze środków publicznych i grantów, których pozyskanie mogłoby ją ograniczać. Naszą działalność prowadzimy tylko dzięki hojności naszych Darczyńców, zwłaszcza tych, którzy wspierają nas regularnie co miesiąc w ramach Kręgu Przyjaciół (więcej na: www.przyjaciele.ordoiuris.pl)

RAZEM MOŻEMY REALNIE WPŁYWAĆ NA RZECZYWISTOŚĆ!

DAROWIZNĘ MOŻNA PRZEKAZAĆ NA KONTO

32 1160 2202 0000 0002 4778 1296

Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris
ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa
oraz za pomocą przelewów internetowych
Tpay i PayPal (szczegóły na stronie www.ordoiuris.pl)

RAPORTY INSTYTUTU ORDO IURIS

„Zielony Ład” to zbiorcze określenie szeregu polityk unijnych i wdrażających je aktów prawnych (głównie rozporządzeń i dyrektyw), których deklarowanym celem jest obniżenie emisji dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych, co ma służyć przeciwdziałaniu zmianom klimatu. Tym, co łączy wszystkie te polityki, jest wspólny cel uczynienia całej gospodarki unijnej do 2050 r. bezemisyjną – to znaczy taką, której emisja gazów cieplarnianych będzie na tyle niska, że w całości zostanie skompensowana przez ich pochłanianie. Uzupełnienie powyższego celu to redukcja emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55% w porównaniu z poziomami z 1990 r. Środki służące realizacji tego drugiego, pośredniego celu, są określane jako pakiet „Fit for 55”.

Polska, ze względu na swoją obecną strukturę, jeśli chodzi o zaopatrzenia w energię, szczególnie dotkliwie, na tle innych krajów Unii Europejskiej, odczuje skutki wdrażania przedmiotowych polityk unijnych. W skali gospodarki całego kraju transformacja klimatyczna do standardu bezemisyjnego będzie kosztować kilkadziesiąt miliardów euro rocznie. Jej konsekwencje dotkną wyraźnie i bezpośrednio również zwykłych obywateli. Dodatkowe opłaty za emisję, dotyczące przede wszystkim paliw służących do ogrzewania mieszkań oraz napędzania pojazdów, wyniosą od kilku, w początkowym okresie, do nawet kilkunastu czy kilkudziesięciu tysięcy złotych rocznie po upływie dekady. Z kolei obowiązek – z jednej strony – renowacji energetycznej już istniejących budynków, a – z drugiej – wznoszenia nowych budowli w standardzie bezemisyjnym znacznie utrudnią sytuację na polskim rynku mieszkaniowym, ich konsekwencje dotkną bowiem zarówno osób, które szukają mieszkania (tak do zakupu na własność, jak i na wynajem), jak i osób, które nie będą w stanie sfinansować renowacji posiadanych przez siebie nieruchomości i tym samym zostaną zmuszone je sprzedać.

Celem niniejszego raportu jest zaprezentowanie skutków gospodarczych wprowadzenia tzw. Europejskiego Zielonego Ładu, w tym zwłaszcza jego wpływu na polskie rodziny.

WESPRZYJ ORDO IURIS

ISBN 978-83-68211-24-5

9 788368 211245

INSTYTUT NA RZECZ KULTURY PRAWNEJ ORDO IURIS
www.ordoiuris.pl